

Miloš Bučko

Postoje mladých policajtov ku kriminalistike

Anotácia: Príspevok sa zaoberá postojmi mladých policajtov k štúdiu kriminalistiky počas základného policajného vzdelávania a aplikáciou kriminalistiky v policajnej praxi.

Kľúčové slová: mladý policajt, motivácia, postoj, kriminalistika, vzdelávanie.

Úvod

Každý z nás to už niekedy zažil. Sedíme doma v pohodlí na gauči, zapíname televízor, kde sa pred nami otvárajú úplne nové svety, do ktorých sa ponárame v očakávaní príjemného zážitku.

Na televíznej obrazovke sa objavujú hrdinovia v bielych plášťoch či gumených oblekoch, ktorí prichádzajúci na miesto, ktoré sa stalo miestom hrozného trestného činu. So zatajeným dychom sledujeme, ako naši hrdinovia skúmajú každúčkú – pre laikov veľakrát nepodstatnú – miesto, aby našli dôležitý dôkaz, kriminalistickú stopu. Túto stopu potom skúmajú rôznymi prístrojmi, ktorých názov sa niekedy ani nedá zapamätať a dychtivo čakáme, čo sa bude diať. Výsledky ich analýz bývajú zvyčajne veľmi rýchle a okamžite vďaka stope a logickým súvislostiam naši hrdinovia v priebehu jedinej epizódy odhalia správneho páchatel'a, ktorého vždy stihne spravodlivý trest.

Uspokojení vypíname televízor a tešíme sa, že spravodlivosť opäť raz zvíťazila. A vtedy sa u niektorých ľudí objaví myšlienka stať sa tiež policajtom, kriminalistom. Aká je ale skutočnosť? Nakoľko sa zhodujú informácie prezentované médiami o kriminalistike so skutočnou policajnou realitou?

Tieto otázky sa objavili počas výučby na vyučovacom predmete metodológia kriminalistického výskumu v rámci doktorandského štúdia na Akadémii PZ v Bratislave, ktorý viedol doc. JUDr. Jozef Meteňko, PhD. Počas diskusie zazneli aj názory, že ľudia vstupujúci do služobného pomeru príslušníka Policajného zboru SR veľakrát nemajú reálnu predstavu o tom, čo ich v polícii čaká, ich motivácia stať sa policajtom a postoje k policajnej práci sú veľkou neznámou.

Motivácia a postoje v profesijnej ceste človeka

Psychológovia sa zhodujú, že existujú rôzne významy pojmu motív a motivácia. V užšom zmysle vyjadruje motív vedomý zámer alebo vedomý cieľ, v širšom zmysle je to cieľ správania sa vo všeobecnosti. M. Nákonečný chápe motívy skôr ako pohnutky k dosiahnutiu určitých psychických stavov, teda dosiahnutie určitej reakcie alebo uspokojenia potreby.¹ Motivácia je v jeho ponímaní intrapsychický proces, ktorý má svoj zdroj vo vnútornej a vonkajšej situácii jedinca. Ten sa prejaví následnou činnosťou, teda určitým

¹ NÁKONEČNÝ, M. 1998. *Psychologie osobnosti*. Praha : Academia Praha, 1998, s. 124-125

spôsobom správania, ktorý vedie k dosiahnutiu konkrétneho cieľa.² Napĺňanie svojho cieľa sa prejavuje aj v prípade, ak sa človek rozhodne pre určité konkrétne povolanie. Niektorí to možno nazvú splnenie si svojho sna.

Čím sa chcem stať? Túto otázku si v mladosti položili určite mnohí. Za niekoho rozhodli rodičia, niekto si vybral sám podľa svojho názoru alebo informácií, ktoré o určitom povolaní mal.

Výrazne však do rozhodovania, akú profesijnú cestu si zvoliť, zasahujú naše postoje. M. Nakonečný vníma postoj ako vzťah človeka k určitým hodnotám, pričom hodnotou pre človeka môže byť čokoľvek, čo pre neho má pozitívny alebo aj negatívny význam.³ Na základe informácií a podnetov si každý človek utvára určitý postoj a rozhoduje sa podľa neho. Ak sa rozhodne, že chce svoj profesionálny, pracovný alebo kariérny rast venovať určitej profesijnej oblasti, vyberie si určité povolanie. Väčšinou, ak ľudí zláka predstava stať sa policajtom a kriminalistami z policajných seriálov, rozhodnú sa práve pre vstup do polície v očakávaní, že možno aj z nich sa jedného dňa stanú kriminalisti odhaľujúci najzávažnejšie trestné činy.

Po úspešnom vykonaní prijímacích pohovorov a splnení všetkých zákonných podmienok je mladý policajt prijatý do služobného pomeru podľa zákona NR SR č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších zmien a predpisov. Po vstupe do radov policajtov je zvyčajne v najbližších dňoch vyslaný útvarom, na ktorom je policajt zaradený, do niektorej zo stredných odborných škôl PZ, aby tam získal základné policajné vzdelanie. Prvýkrát je po odbornej stránke konfrontovaný s tým, čo práca policajta naozaj predstavuje, koľko a aké informácií musí policajt ovládať, oboznamuje sa s činnosťou poriadkových a dopravných policajtov, ale aj s rôznymi inými, napríklad kriminalistickými činnosťami alebo právom.

Východiská výskumu postojov mladých policajtov

Policajt má v rámci Policajného zboru SR rôzne možnosti zaradenia a pôsobenia podľa toho, ktorej oblasti sa chce venovať. Niekto sa chce venovať poriadkovej službe, niekto dopravnej službe a niekto sa možno chce stať kriminalistom.

Na vyučovacom predmete metodológia kriminalistického výskumu sme diskutovali aj o vzťahu kriminalistiky k iným odborným vedám, jej zaradenie či nezaradenie medzi policajné vedy, či názorom na výučbu kriminalistiky ako súčasť základnej policajnej prípravy. Podmienkou na udelenie zápočtu z tohto predmetu bolo spracovanie výskumnej štúdie a jej publikovanie v odbornom časopise.

Keďže počas diskusie zaznelo, že niektorí z nás sa stretávajú u policajtov s názorom, že kriminalistika je v základnom policajnom vzdelaní zbytočná a policajti kriminalistiku v policajnom výkone takmer vôbec nevyužívajú, rozhodol som sa tieto názory preveriť a

² NÁKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Praha : Adademia Praha, 1996, s. 17-22

³ NÁKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha : Academia Praha, 1998, s. 118

preskúmať, a to aj vzhľadom na častú medializáciu práce kriminalistov, aký je teda skutočný vzťah policajtov ku kriminalistike a ich názor na využitie kriminalistiky v policajnej praxi.

Pretože som nenašiel realizovaný výskum, ktorý by mapoval túto problematiku z tohto uhla pohľadu, vyučujúci doc. JUDr. Jozef Meteňko, PhD., s takto zameranou výskumnou štúdiou súhlasil.

Mojou úlohou pri spracovaní výskumnej štúdie bolo zodpovedať základné otázky: Vedia policajti informácie o kriminalistike ešte pred prijatím do PZ? Považujú za užitočné, že absolvujú vzdelávanie z kriminalistiky počas základného policajného vzdelávania? Využívajú policajti v policajnej praxi kriminalistické poznatky?

Po predložení čiastkových výsledkov výskumu doc. JUDr. Jozef Meteňkovi, PhD., mi, vzhľadom na prekvapujúce závery, odporučil rozšírenie výskumnej štúdie vyšším počtom respondentov so zameraním hlavne na obvodné oddelenia PZ a následné publikovanie v odbornom časopise.

Skôr, ako som sa pustil do získavania informácií, musel som si položiť niekoľko dôležitých otázok. Akú metódou zvolím? Od koho chcem informácie získať? Kde bude výskum prebiehať? Na čo sa vlastne chcem spýtať?

Na základe odporúčania vyučujúceho som zvolil ako metódu získavania informácií dotazník s uzatvorenými a otvorenými otázkami, ktorý som zostavil samostatne a bol použitý len na ciele tejto výskumnej štúdie.

Aby som dokázal získať čo najobjektívnejšie informácie, musel sa zamyslieť nad tým, kto nám tieto informácie môže poskytnúť. Ak sa zameriam na policajtov, ktorí práve nastúpili do Policajného zboru SR, je riziko, že ešte nebudú oboznámení s policajnou prácou priamo v policajnom výkone. Ak sa, naopak, zameriam na služobne starších policajtov, ktorí pôsobia v policajnom výkone dlhé roky, je riziko, že teoretické poznatky získané počas štúdia už nebudú v pamäti dostatočne intenzívne. V tomto prípade som si za objekt výskumu určil mladého policajta. Koho ale za mladého policajta vlastne považujem? A prečo?

Za mladého policajta pre potreby výskumu považujem príslušníka Policajného zboru SR, ktorý získal základné policajné vzdelanie v niektorej strednej odbornej škole PZ a vykonával policajnú prax v priamom policajnom výkone maximálne šesť mesiacov. Toto striktné ohraničenie objektu skúmania z pohľadu policajného vzdelania a dĺžky pôsobenia v Policajnom zbore je z nasledujúcich dôvodov:

- mladý policajt by mal byť po ukončení vzdelávacieho procesu, základnej policajnej prípravy realizovanej na stredných odborných školách PZ teoreticky oboznámený so základnými kriminalistickými metódami používanými v policajnej praxi či úlohami a povinnosťami, ktoré mu z používania týchto metód vyplývajú,
- mladý policajt už určitý čas pôsobil v policajnom výkone, počas ktorého mal získať prehľad o aplikovaní policajnej teórie do policajnej praxe vrátane kriminalistiky. Mal by teda

prakticky vidieť a aj realizovať aplikáciu kriminalistických metód počas plnenia služobných úloh.

- mladý policajt, vzhľadom na dĺžku policajnej praxe, nebol v dlhodobom kontakte so služobne staršími policajtmi, preto predpokladáme, že jeho návyky a zručnosti získané počas základného policajného vzdelávania ešte neboli „deformované“ zľahčováním niektorých kriminalistických činností a úkonov v policajnej praxi.

Ďalšou otázkou, ktorú som musel pred samotnou realizáciou výskumu zväziť, bola otázka, kde bude výskum prebiehať. Po dohode s vyučujúcim som sa rozhodol z dôvodu zvýšenia objektívnosti výsledkov osloviť širší počet policajtov, ktorí slúžia na rôznych obvodných oddeleniach v rámci PZ na celom území Slovenska. Praktická časť výskumu prebehla v období od marca do mája 2013.

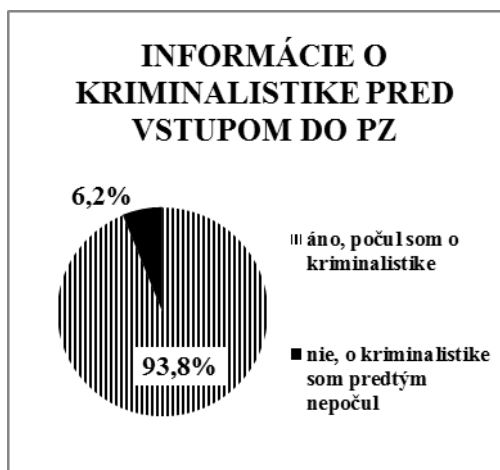
Kriminalistika očami mladých policajtov pred ich vstupom do PZ

Celkovo sa do výskumu zapojilo 162 mladých policajtov z celého Slovenska, ktorí spĺňali stanovené kritériá.

Prezentácia výsledkov je pre prehľadnosť postupne rozdelená do troch oblastí: postoje mladých policajtov ku kriminalistike pred vstupom do PZ, vzdelávanie a výkon policajnej praxe.

Nie je možné začať skúmanie motivácie, postojov a názorov mladých policajtov na kriminalistiku inak ako zisťovaním, či vôbec mladí policajti niekedy o kriminalistike počuli predtým, ako vstúpili do služobného pomeru príslušníka PZ.

Graf č. 1

Graf č. 2

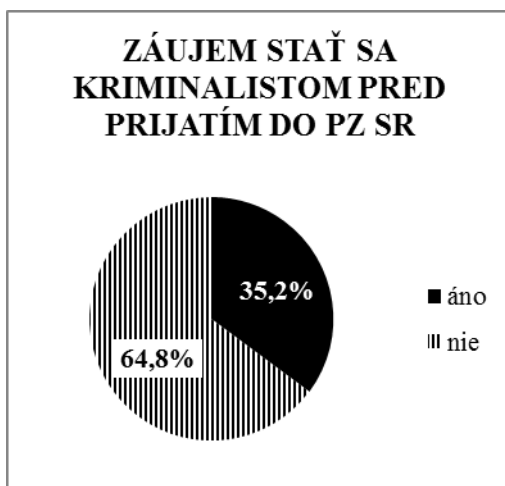

Je veľmi zaujímavým, ale hlavne pozitívnym zistením, že až 93,8 % mladých policajtov naozaj už pred vstupom do radov príslušníkov polície niekedy počulo o kriminalistike (graf č. 1). Prekvapivé pritom je poznanie, že informácie o kriminalistike získavali hlavne z televíznych seriálov (75,7 %) a televízneho spravodajstva (70,4 %) (graf č. 2).

Tento jav môže byť podľa môjho názoru ovplyvnený zvýšeným nárastom popularity rôznych kriminálnych seriálov, ale aj medializáciou činností práce polície v spravodajstve štátnej i súkromných televízií. Na treťom mieste boli zdrojom informácií noviny a časopisy. Je teda predpoklad, že dominantný podiel na informovanosti verejnosti o tom, čím sa kriminalistika zaoberá, majú práve médiá. Z rozhovorov s inými ľuďmi získala informácie len 1/3 mladých policajtov a ostatné možnosti, ktoré mladí policajti uvádzali v dotazníku, neprekročili 5 %-nú hranicu.

Taktiež ma zaujímalo, či pre niektorých mladých policajtov bola práve prezentácia kriminalistiky v médiách či poznatky z iných zdrojov informácií tým hnacím podnetom, že sa rozhodli stať sa práve kriminalistami (graf č. 3). Aj pri tejto otázke som od mladých policajtov zistil zaujímavé skutočnosti.

Graf č. 3

Graf č. 4

Na moje prekvapenie až 35,2 % mladých policajtov pred vstupom do Policajného zboru uvažovalo o práci kriminalistu (graf č. 3). Je veľmi zaujímavé, ako dokážu médiá ovplyvniť mienku a motiváciu mladého človeka, ktorý sa na základe prezentovaných informácií rozhodne pre určité smerovanie ešte predtým, ako sa odborne oboznámi s určitou konkrétnou oblasťou policajnej práce, v tomto prípade z oblasti kriminalistiky.

Mladí policajti pritom pred vstupom do služobného pomeru príslušníka PZ považovali za kriminalistu hlavne osobu, ktorá vyšetruje zločiny (59,3 %) alebo osobu, ktorá zbiera a vyhodnocuje stopy na mieste činu (53,7 %). Práve z tohto dôvodu si dovoľím tvrdiť, že médiá majú formou spravodajstva, ale hlavne prostredníctvom filmov a seriálov výrazný vplyv na vytváranie mienky o tom, aké služobné úlohy policajti – kriminalisti vlastne plnia, čím sa zaoberajú a aké metódy pri tom využívajú.

Vzdelávanie v oblasti kriminalistiky v rámci základnej policajnej prípravy

Prvá konfrontácia medzi predstavou a očakávaniami mladých policajtov a policajnou realitou nastáva po nastúpení na základné policajné štúdium do niektorej zo stredných odborných škôl PZ. Vzdelávaním v oblasti kriminalistiky sa mladý policajt stretne v rovnomennom predmete, nazvanom jednoducho – kriminalistika.

Skôr ako prejdem k vyhodnoteniu postojov mladých policajtov na vyučovanie kriminalistiky a využitie kriminalistiky pri plnení policajných úloh, je vhodné spomenúť zopár dôležitých informácií o samotnom vyučovacom predmete, teda o kriminalistike. Podstatné informácie o tomto vyučovacom predmete je možné nájsť v Školských vzdelávacích programoch základnej policajnej prípravy SOŠ PZ v Pezinku a SOŠ PZ v Košiciach.

Základným cieľom vzdelávania predmetu kriminalistika je podľa jednotlivých školských vzdelávacích programov umožniť poslucháčom získať základné vedomosti, praktické zručnosti, návyky a spôsobilosti z kriminalistickej techniky a taktiky, ktoré sú nevyhnutné pre výkon služby policajtov na základnom útvare Policajného zboru v takom rozsahu, aby boli schopní samostatne realizovať úlohy prvotných opatrení na mieste činu, vykonať úkony súvisiace s obhliadkou miesta činu a pátraním po osobách a veciach v súlade s príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a internými aktmi riadenia a etikou policajnej práce.⁴

Výučba kriminalistiky v súčasnosti prebieha v SOŠ PZ v Pezinku počas 64 vyučovacích hodín⁵ a v SOŠ PZ v Košiciach počas 70 vyučovacích hodín⁶. Na tomto mieste chcem ale upozorniť, že počet vyučovacích hodín by sa mal v priebehu roku 2013 zvýšiť z dôvodu úpravy organizácie celého základného policajného vzdelávania. Celkovo je problematika kriminalistiky obsahovo rozdelená do niekoľkých tematických celkov:

1. Základné pojmy kriminalistiky
2. Kriminalistická technika
3. Kriminalistická taktika
4. Pátranie, kriminalistická metodika.

V oblasti základných pojmov kriminalistiky mladí policajti dostávajú informácie o všeobecnej teórii kriminalistiky, základy náuky o kriminalistických stopách a základy kriminalistickej identifikácie v policajnej činnosti.

Medzi vyučovacími témami kriminalistickej techniky môžeme nájsť témy kriminalistická daktyloskopia, kriminalistická trasológia, kriminalistická biológia, kriminalistická mechanoskopia, kriminalistická balistika, kriminalistická odorológia, kriminalistická chémia, mikrostopy a kriminalistické skúmanie portréту osoby.

⁴ Školský vzdelávací program základná policajná príprava SOŠ PZ v Pezinku pre študijný odbor 92-10-6 bezpečnostná služba, zo dňa 29. júna 2010, platný od 1. júla 2010, str. 52

⁵ Školský vzdelávací program základná policajná príprava SOŠ PZ v Pezinku pre študijný odbor 92-10-6 bezpečnostná služba, zo dňa 29. júna 2010, platný od 1. júla 2010, str. 52-53

⁶ Školský vzdelávací program základná policajná príprava SOŠ PZ v Košiciach pre študijný odbor 92-10-6 bezpečnostná služba, zo dňa str. 205-207

Z kriminalistickej taktiky sa mladí policajti oboznámia s prvotnými opatreniami na mieste činu, všeobecno-bezpečnostnými úlohami prvotných opatrení, obhliadkou miesta činu vrátane jej prípravy a taktiky vykonávania, topografickou dokumentáciou z obhliadky miesta činu, kriminalistickou fotografiou, nácvikom spôsobov a postupov pri fotografickej dokumentácii kriminalistických stôp na mieste činu podľa modelových situácií a výsluchom rôznych typoch osôb.

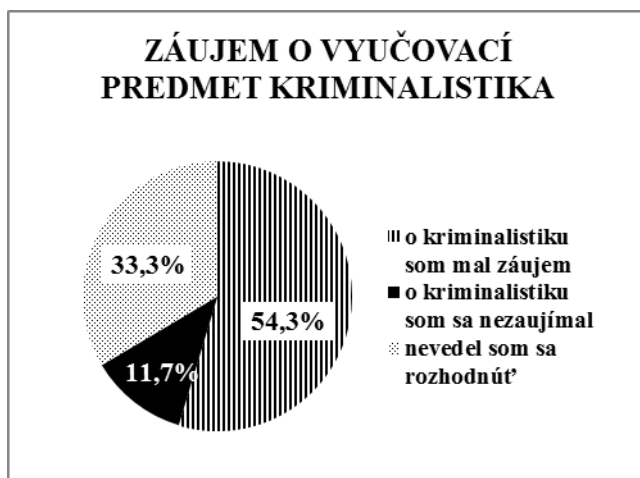
V poslednom tematickom celku mladí policajti získavajú informácie o pátraní, hlavne so zameraním na pojmový aparát súvisiaci s pátraním po osobách a veciach a metodiku pátrania a na spracovanie žiadosti o vyhlásenie pátrania po osobe a spracovanie podkladov na odvolanie pátrania po osobe, metodiku odhaľovania rôznej trestnej činnosti.

Základné policajné vzdelanie mladý policajt získa ukončením štúdia a vykonaním maturitnej skúšky, ktorej súčasťou je aj kriminalistika, a to v rámci tak praktickej, ako aj v teoretickej časti maturitnej skúšky.

Postoje mladých policajtov k štúdiu kriminalistiky

Či mali mladí policajti záujem o tento vyučovací predmet, som sa rozhodol zistiť v rámci výskumu a výsledky sú veľmi zaujímavé.

Graf č. 5

Na moje prekvapenie, vzhľadom na názory, ktoré zazneli počas výučby na predmete metodológia kriminalistického výskumu, mali mladí policajti očakávania veľmi vysoké a na predmet kriminalistika sa na začiatku štúdia skutočne tešili (graf č. 5). Tento záujem prejavilo až 54,3 % mladých policajtov, čo môžem považovať za veľmi príjemné zistenie, pretože nezáujem o kriminalistiku prejavilo len

11,7 % mladých policajtov.

Z tohto poznania môžem vyvodit' predpoklad, že mladí policajti sa na štúdiu kriminalistiky väčšinou zúčastňovali aktívne, prejavovali záujem o získavanie nových poznatkov, z vlastného záujmu si iniciatívne poznatky prehľbovali aj počas samoštúdia a snažili sa zapájať do rôznych praktických nácvikov.

Keďže som sa vo výskume zaoberal práve mladými policajtmi a ich vzťahom ku kriminalistike, je zaujímavé zistiť, či mladí policajti vôbec považujú za užitočné, že predmet kriminalistika absolvovali ako súčasť základného policajného vzdelania (graf č. 6).

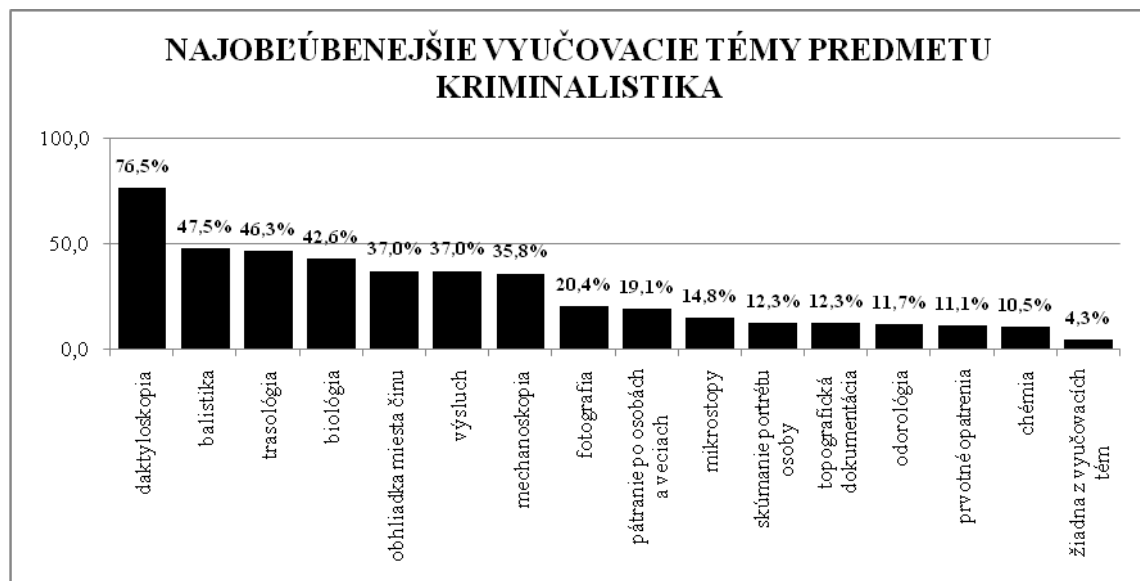
Graf č. 6

Až 85,2 % mladých policajtov uvádzalo, že považujú za užitočné, že je predmet kriminalistika zaradený v rámci základného policajného vzdelania. Tento fakt vnímam veľmi pozitívne a môžem vyvodiť predpoklad, že mladí policajti pristupovali k štúdiu kriminalistiky naozaj veľmi zodpovedne.

Pretože je tematický plán predmetu kriminalistika dostatočne široký a obsahuje veľmi veľa rôznorodých kriminalistických tém, skúsil som sa pozrieť na to, ktoré z vyučovacích tém mladých policajtov najviac oslovili. V dotazníku mali mladí policajti na výber zo všetkých vyučovacích tém v zmysle tematických plánov predmetu kriminalistika (graf č. 7).

Graf č. 7

Je prekvapivé, že počas štúdia najviac mladých policajtov zaujala práve téma kriminalistická daktyloskopia, ktorá oslovila až 76,5 % mladých policajtov. Ostatné kriminalistické témy oslovili menej ako ½ mladých policajtov. Je zároveň veľmi pozitívne, že len 4,3 % mladých policajtov uviedlo, že ich neoslovila ani jedna z vyučovacích tém tohto vyučovacieho predmetu.

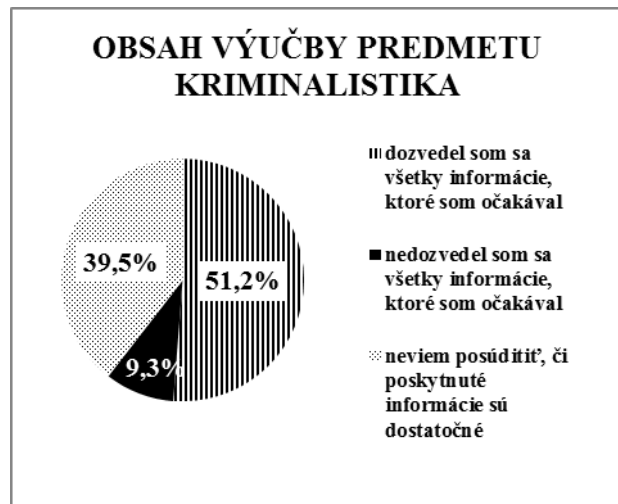
Ak teda jednotlivé témy z kriminalistiky mladých policajtov zaujali, v ďalšej časti skúmania som sa zameril na spôsob výučby (graf č. 8), a to, či mladí policajti považovali

poskytnuté informácie z kriminalistiky počas vzdelávacieho procesu pre ich prácu za dostatočné (graf č. 9).

Graf č. 8

Graf č. 9

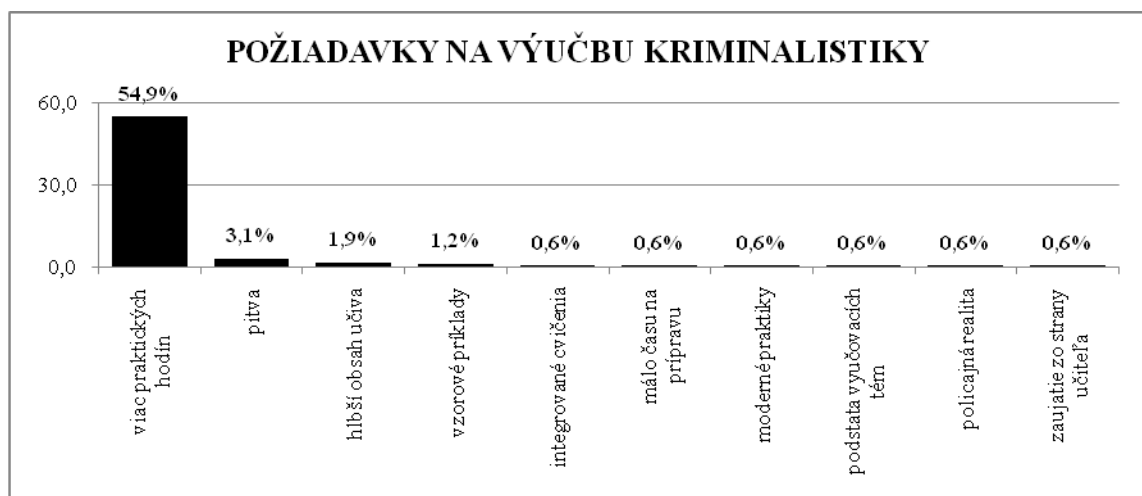

Pri skúmaní spôsobu výučby na hodinách kriminalistiky sa mladí policajti zhodli v poznatku, že výučba prebiehala hlavne formou kombinovaných vyučovacích hodín, teda hodín čiastočne teoretických a čiastočne praktických.

Zaujímavosťou je, že len 51,2 % mladých policajtov sa dozvedelo všetky informácie, ktoré od hodín kriminalistiky očakávali a len 9,3 % mladých policajtov sa naopak nedozvedelo tie informácie, ktoré očakávali. Ostatní, 39,5 % mladých policajtov nevedeli posúdiť, či poznatky prezentované na vyučovacích hodinách kriminalistiky sú pre ich prácu dostatočné.

Preto som sa v ďalšej otázke v dotazníku zameral práve na nedostatky, teda to, čo mladým policajtom počas vzdelávania v oblasti kriminalistiky najviac chýbalo (graf č. 10).

Graf č. 10

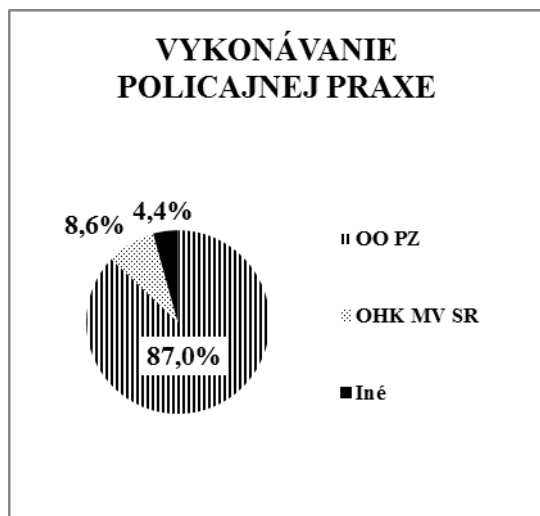
Mladí policajti sa výrazne zhodli v názore, že aj napriek tomu, že 78,4 % z nich uviedlo, že výučba prebiehala formou kombinovaných, teoreticko-praktických hodín, počas výučby kriminalistiky by malo byť podľa ich názoru viac hodín praktickej výučby. Tento názor zastáva až 54,9 % mladých policajtov, čo môžem považovať za veľmi zaujímavé zistenie. V prípade zvýšenia počtu vyučovacích hodín predmetu kriminalistika by bolo možné toto odporúčanie mladých policajtov zvýšiť počet praktických vyučovacích hodín efektívne realizovať.

Kriminalistika a policajná prax

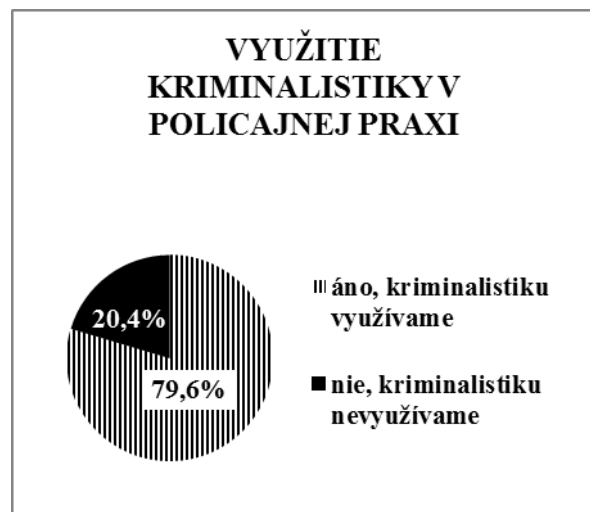
V ďalšej časti analýzy výsledkov sa pokúsim zodpovedať otázky o aplikácii kriminalistiky do policajnej praxe. Z tohto dôvodu ma zaujímalo, či sa mladí policajti počas svojej krátkej policajnej praxe stretli s aplikáciou kriminalistiky pri plnení policajných úloh, prípadne či aj oni sami už od ukončenia vzdelávania využili v praxi poznatky z kriminalistiky.

Ako prvý krok je dôležité zmapovať, kde mladí policajti, ktorí sa zúčastnili na výskume, vykonávajú policajnú prax (graf. č. 11). Tento poznatok je mimoriadne dôležitý, pretože je logické, že služby, ktoré sa kriminalistikou zaoberajú priamo, sa s ňou stretávajú každodenne, avšak v iných typoch služieb, napríklad v poriadkovej alebo dopravnej službe, môže byť využívanie kriminalistiky menej intenzívne.

Graf č. 11

Graf č. 12

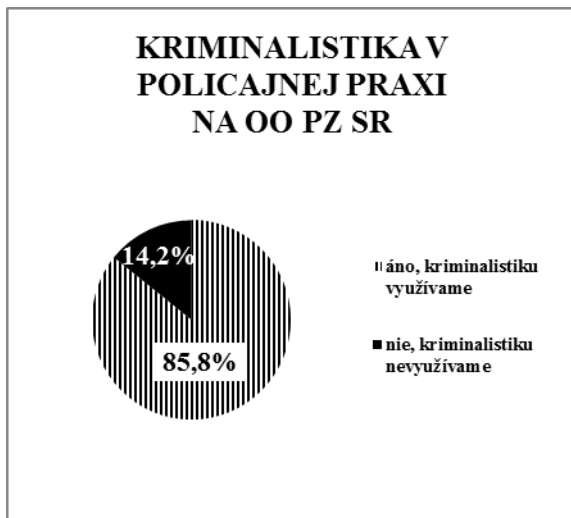

Vyhodnotením údajov od mladých policajtov ohľadne využitia kriminalistiky v policajnej praxi (graf č. 12) som zistil, že až 79,6 % z nich sa počas vykonávania policajnej praxe stretlo s využívaním kriminalistiky pri plnení policajných úloh.

Pre zaujímavosť uvádzam aj porovnanie podľa dvoch najčastejších pôsobísk vykonávania policajnej praxe mladých policajtov zúčastnených na výskume, a to na obvodných oddeleniach PZ (graf č. 13) a oddeleniach hraničnej kontroly MV SR (graf č. 14), pretože sú pri porovnaní v týchto údajoch výrazné rozdiely. Podľa získaných údajov totiž policajti slúžiaci na oddeleniach hraničnej kontroly využívajú vzhľadom na pridelené úlohy

kriminalistiku v oveľa menšej miere ako ich kolegovia slúžiaci na obvodných oddeleniach PZ.

Graf č. 13

Graf č. 14

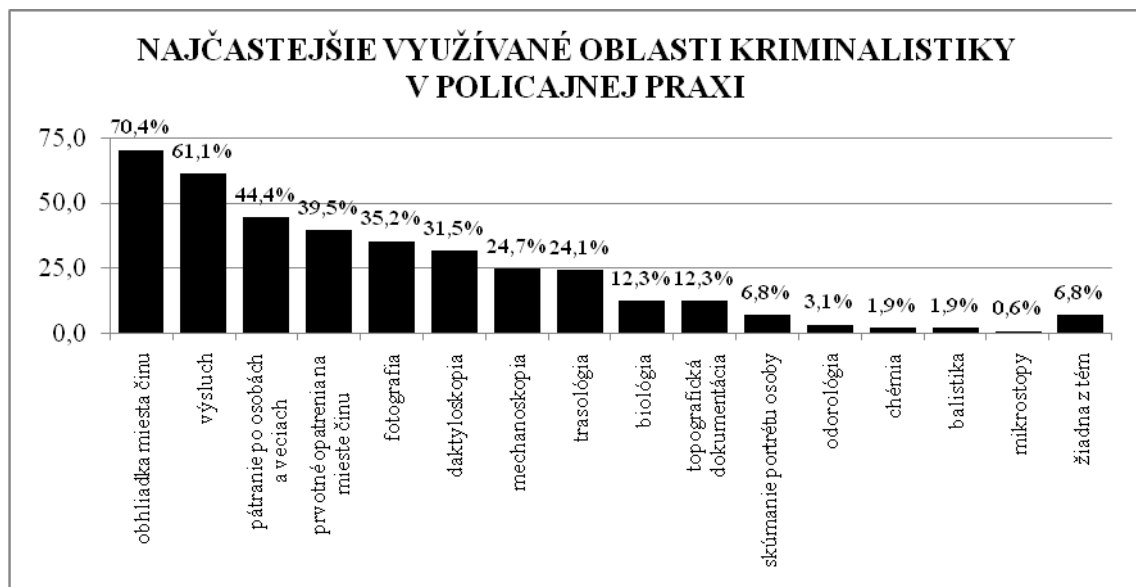

Môžem potvrdiť, že využívanie kriminalistiky v policajnej praxi je neoddeliteľnou súčasťou každodennej práce policajtov na obvodných oddeleniach PZ.

Možno by bolo zaujímavé, aj vzhľadom na zisteným poznatky, zistiť, na ktorých funkciách sa policajti s kriminalistikou nestretávajú, keďže túto odpoveď označilo až 14,2 % z nich, a to nielen v rámci policajtov zaradených na OO PZ, ale hlavne na OHK, kde túto možnosť uviedlo až 71,4 % mladých policajtov.

A aké kriminalistické metódy či postupy to sú? Ktoré sú tie, ktoré policajti najviac v policajnej praxi používajú? Rozhodol som sa položiť mladým policajtom aj túto otázku (graf č. 15).

Graf č. 15

Na úvod treba uviesť dôležitý fakt, že do vyhodnotenia tejto otázky a aj nasledujúcich otázok týkajúcich sa aplikácie kriminalistiky v policajnej praxi som zaradil odpovede všetkých mladých policajtov, teda aj tých, ktorí vykonávajú policajnú prax na oddeleniach hraničnej kontroly a kriminalistiku, ako som už spomenul, využívajú v praxi menej.

Jednoznačne najviac aplikovanými oblasťami kriminalistiky v policajnej praxi sú podľa mladých policajtov obhliadka miesta činu a výsluchy, ktoré podľa získaných údajov využíva 70,4 %, respektíve 61,1 % mladých policajtov. Ďalšie oblasti kriminalistiky, ktoré používa viac ako tretina policajtov, sú pátranie po osobách a veciach, prvotné opatrenia na mieste činu a kriminalistická fotografia, čiže ide hlavne o metódy kriminalistickej taktiky.

6,8 % mladých policajtov uviedlo, že sa so žiadnou oblasťou kriminalistiky počas vykonávania svojej policajnej praxe zatiaľ nestretli, ale zväčša ide o mladých policajtov slúžiacich práve na už spomínaných oddeleniach hraničnej kontroly.

Opäť je teda z výsledkov zrejmé, že niektoré kriminalistické metódy sa pri plnení policajných úloh v policajnej praxi výrazne využívajú.

Preto ma zaujímalo, či aj samotní mladí policajti, ktorí len nedávno ukončili základné policajné vzdelanie, už stihli využiť pri plnení policajných úloh poznatky z kriminalistiky (graf č. 16), ktoré získali na stredných odborných školách PZ.

Graf č. 16

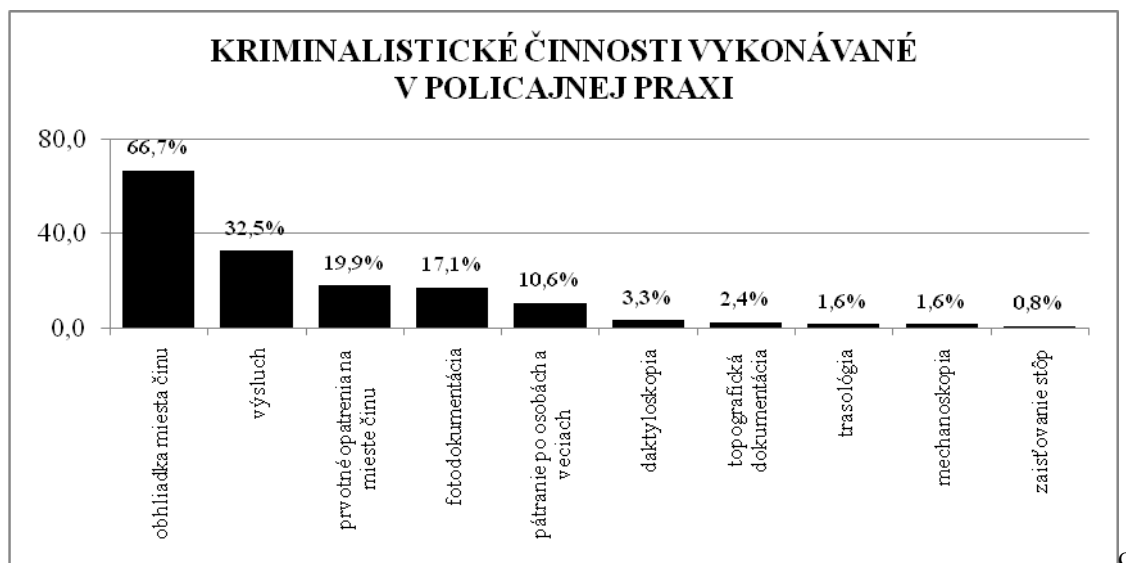
Je veľmi zaujímavé, že kriminalistiku zatiaľ nevyužilo v policajnej praxi až 24,1 % mladých policajtov. V tomto prípade ide hlavne o mladých policajtov pôsobiacich na oddeleniach hraničnej kontroly.

Napriek tomu ale môžem (s radosťou) skonštatovať, že spolu až 75,9 % mladých policajtov

využíva počas plnenia policajných úloh poznatky z oblasti kriminalistiky, aj keď väčšina z nich len čiastočne, teda využívajú len niektoré zo spomínaných kriminalistických metód.

A ktoré oblasti kriminalistiky to sú (graf č. 17)?

Graf č. 17

Jednoznačne najčastejšie mladí policajti využili v policajnej praxi poznatky z oblasti obhliadky miesta činu, čo v prípade prieskumu predstavuje až 2/3 mladých policajtov. Necelá 1/3 mladých policajtov ešte počas svojej policajnej praxe využila poznatky z oblasti výsluchu, čiže opäť ide hlavne o metódy kriminalistickej taktiky.

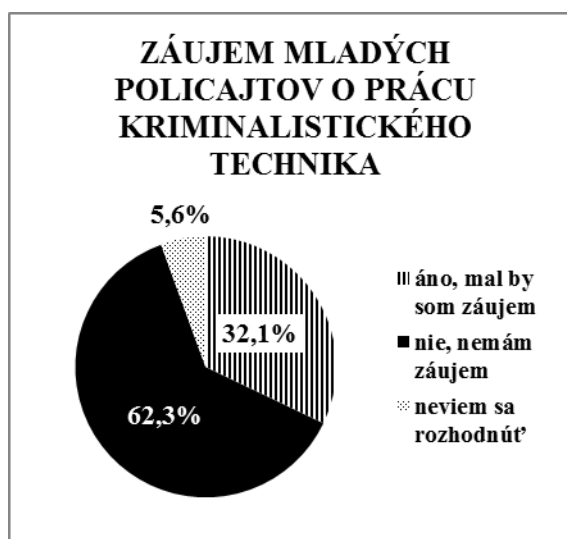
Myslím si, že tento údaj je výrazne ovplyvnený krátkym časom pôsobenia mladých policajtov v policajnej praxi a s dlhším pôsobením v polícii sa stretnú s ďalšími kriminalistickými činnosťami a metódami.

Keďže mladí policajti prejavili záujem o oblasť kriminalistiky a naozaj kriminalistiku využívajú aj počas svojej policajnej praxe, zaujímalo ma, či by títo policajti mali v budúcnosti záujem o ďalšie vzdelávanie v oblasti kriminalistiky (graf č. 18), prípadne by sa v budúcnosti chceli venovať povolaniu kriminalistického technika (graf č 19).

Graf č. 18

Graf č. 19

Je veľmi prekvapivým zistením, že aj napriek tomu, že postoje mladých policajtov ku kriminalistike boli zvyčajne veľmi pozitívne a naozaj metódy kriminalistiky využívajú aj počas policajnej praxe, o ďalšie vzdelávanie v tejto oblasti prejavilo záujem len 40,1 % mladých policajtov a o prácu kriminalistického technika len 32,1 % mladých policajtov.

Ako je to teda definitívne s postojmi mladých policajtov ku kriminalistike? Splnili sa vôbec ich očakávania, ktoré mali pred vstupom do Policajného zboru SR, počas štúdia až po zaradenie do policajnej praxe (graf č. 20)?

Graf č. 20

Na záver môžem pozitívne zhodnotiť, že až 71,0 % mladých policajtov uviedlo, že kriminalistika naplnila ich očakávania, ktoré do kriminalistiky vkladali.

Tento výsledok považujem za veľmi motivačný aj pre učiteľov kriminalistiky na stredných odborných školách PZ, pretože je to odraz toho, že poskytujú mladým policajtom naozaj dostatočné, užitočné a potrebné informácie, ktoré majú mladí policajti možnosť využiť po ukončení základného

policajného vzdelania na výkonných útvaroch PZ pri plnení policajných úloh.

Záver

Ako sa mi podarilo preukázať, vzhľadom na to, že kriminalistika je významnou súčasťou práce polície pri plnení rôznych policajných úloh, je jej zaradenie už počas základného policajného vzdelávania vhodné a užitočné.

Názory, že kriminalistiku mladí policajti slúžiaci na obvodných oddeleniach PZ nevyužívajú a jej zaradenie v rámci základného policajného vzdelania je zbytočné, prípadne názory presadzujúce znižovanie počtu vyučovacích hodín z predmetu kriminalistika, sa na základe zistených poznatkov javia ako neadekvátne.

Práve naopak. Budúcnosť kriminalistiky ako súčasť vyučovacieho procesu mladých policajtov vidím hlavne v zameraní na tie oblasti, s ktorými sa policajti slúžiaci v priamom policajnom výkone každodenne stretávajú. Cieľom vzdelávania by malo byť kladenie dôrazu hlavne na témy kriminalistickej taktiky, napríklad obhliadka miesta činu, výsluch či prvotné opatrenia na mieste činu. V neposlednom rade by malo byť významným prvkom vo vzdelávaní aj zvýšenie počtu vyučovacích hodín praktickej výučby. Pretože v súčasnosti prichádza k zmene organizácie štúdia základného policajného vzdelania, vytvára sa tým priestor práve na skvalitnenie vzdelávania v prospech požiadaviek policajného výkonu.

Venovanie pozornosti vzdelávaniu v oblasti kriminalistiky môže pre skvalitnenie práce policajtov a efektívne plnenie úloh polície znamenať do budúcnosti len jednoznačný prínos.

Literatúra

NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha : Academia, 1998. 340 s. ISBN 80-200-0628-1.

NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Praha : Academia, 1996. 273 s. ISBN 80-200-0592-7.

SOŠ PZ v Košiciach. *Školský vzdelávací program základná policajná príprava pre študijný odbor 92-10-6 bezpečnostná služba*. [online]. Košice : SOŠ PZ Košice, 2010. [cit. 2013.03.04] Dostupné na internete:

<<http://www.minv.sk/?skolsky-vzdelavaci-program&subor=38086>>.

SOŠ PZ v Pezinku. 2010. *Školský vzdelávací program základná policajná príprava pre študijný odbor 92-10-6 bezpečnostná služba*. [online] Pezinok : SOŠ PZ v Pezinku, 2010. [cit. 2013.03.04] Dostupné na internete:

http://www.minv.sk/swift_data/source/skolstvo_a_vzdelavanie/sos_pz_pezinok/dokumenty/sk_vp/SVP%2029_6_2010.pdf.

Key words: young policeman, motivation, attitude, criminology, education

Summary

Criminology is a field of science, with which the policemen encounter every day in carrying out its official activities and tasks. Already during the study, young policemen are taught theoretical knowledge and practical skills within the subject of criminology and got knowledge and skills are used after their integration into the police service. In doing so, the young policemen evaluate the meaning of criminology very positively and see its place and position in the system of specialistic sciences dealing directly with police activity.

kpt. PhDr. Miloš Bučko

doktorand

Katedry spoločenských vied APZ v Bratislave

Stredná odborná škola PZ v Pezinku

e-mail: milos.bucko@minv.sk

Recenzent: doc. RNDr. Soňa Masnicová, PhD.